

Szőlő, bor helyzetkép és statisztikai összefoglaló háttéranyag

2021. október 4.

Vezetői összefoglaló

A szőlő- és bortermelés a hazai mezőgazdaság egyik legrégebbi, komoly hagyományokkal bíró ágazata. Az utóbbi években lassult a szőlőtermő területek csökkenése. Magyarországon jelenleg mintegy 62 ezer hektár szőlőültetvényen gazdálkodnak, amely 31 ezer hektárral alacsonyabb, mint a 2001-es 93 ezer hektáros érték. Ennek közel 70 százaléka fehér, 30 százaléka pedig kékszőlő.

A hazai bortermelés az elmúlt években évi 300 és 350 millió liter között alakult. Ezzel az EU hatodik legnagyobb termelője Magyarország, a közösség teljes mennyiségének 2 százalékaival. A világ első 15 termelője között is szerepel Magyarország.

A magyar termésátlag azonban 30 százalékkal alacsonyabb, mint a globális átlag. Összességében az elmúlt években a világ szőlőtermő területe körülbelül évi 7,5 millió hektár volt, amelyen 77,3 millió tonna termett, ez nagyjából 10 tonna/hektár termésátlagnak felel meg. Magyarországon 2020-ban 62 ezer hektár volt a szőlőterület nagysága és 435 ezer tonna szőlő termett.

A borfogyasztásnak stabil helye van a hazai kultúrában, és az ágazatot változatos, szőlőtermesztésre megfelelő klimatikus és talajviszonyok jellemzik. A hazai borkultúra érezhetően fejlődik, ennek építésében azonban további lehetőségek kínálkoznak. A szőlőültetvények területét tekintve a potenciál növelhető a jelenlegi 65-70 ezer hektárról. Ugyanakkor a helyzetet árnyalja, hogy az Európai Unió a tagországok számára éves szinten a szőlőterületük egy százalékában maximalizálja az új telepítési engedélyek kiadását, azaz jelenleg évente 6-7 ezer hektárral emelkedhet a támogatott új szőlővel telepített területek nagysága. Emellett a hazai borfogyasztás a globális mintához hasonlóan az elmúlt években csökkent, míg a sörfogyasztásban emelkedő trend figyelhető meg.

A birtokszerkezet elaprózódott, a gazdaságok felének 0,5 hektár alatti az ültetvényterülete és nem rendelkezik nagy területű homogén árualappal. A magyarországi 6 borrégió, ezen belül 22 borvidék hegyközségi összes területe 2020-ban 62 ezer hektár volt. A terület 70 százalékán fehér-, a többi részen vörösbort adó fajták találhatók. Legnagyobb területen Kékfrankos (összterület 12 százaléka), Bianca (9 százaléka) és Cserszegi fűszeres (7 százaléka) terem. A Bianca fajtát közel 5700 hektáron, jórészt a Kunsági borvidéken termelik, leginkább asztali borként és házasítások részeként kerül értékesítésre.

A magyar borexport értékben és volumenben is emelkedő trendet mutat, nemzetgazdasági súlya azonban rendkívül alacsony. Összetételét tekintve az export

több mint felét az alacsony egységárú, tartályban szállított bor teszi ki, míg az import háromnegyede drágább, palackos bor.

A külkereskedelmi árbevétel és a termésátlagokat együtt vizsgálva megállapítható, hogy míg Olaszország magas hozamok mellett a termőterületre vetítve magas külkereskedelmi árakat is realizál, addig Magyarországon az alacsony termésátlag, alacsony árral párosul. Franciaország Magyarországgal szinte azonos termésátlaggal, viszont magas minőségben szinte hatszoros árbevétel ér el hazánkhoz viszonyítva. Ausztria esetében is hasonló a helyzet termésátlagot tekintve, viszont több mint a kétszerese az árbevétel hektáronként Magyarországhoz viszonyítva. Az olaszok intenzíven termelnek és drágán adják el a bort. A portugálok alacsony termésátlaggal, magas minőségben, drágán értékesítenek. A görögök magas termésátlaggal, alacsony értékesítés mellett a tömegtermelésre törekcszenek.

Ma versenyhátránya a hazai borágazatnak, hogy nem rendelkezik nagy volumenű, homogén minőségű árualappal, ami elsősorban az exportpiacokon okoz gondokat. A magyar borokat és potenciáljukat, más országokban is meg kell mutatni, azonban a kereskedelmi szektor sajátosságai miatt nem elég néhány ezer palackot termelni egy-egy fajtából, évjáratból. Tovább kell erősíteni a borvidéki termelők közötti összefogásokat, illetve gondolni kell arra is, hogy a nagy piacok fogyasztói és beszerzői igényei szempontjából túl sok a szőlőfajta egy-egy borvidéken belül, nincs még meg a jól bevezetett, letisztult, egységes stílus.

A hazai piacon is figyelni kell az olcsó, importborok fenyegetésére. Ezek nem feltétlenül jobbak a magyarnál, de előállítóik és forgalmazóik megoldották a nagy mennyiségű homogén bor termelésének, szállításának és értékesíthetőségének kérdését, így be tudtak kerülni a globális kereskedelembe.

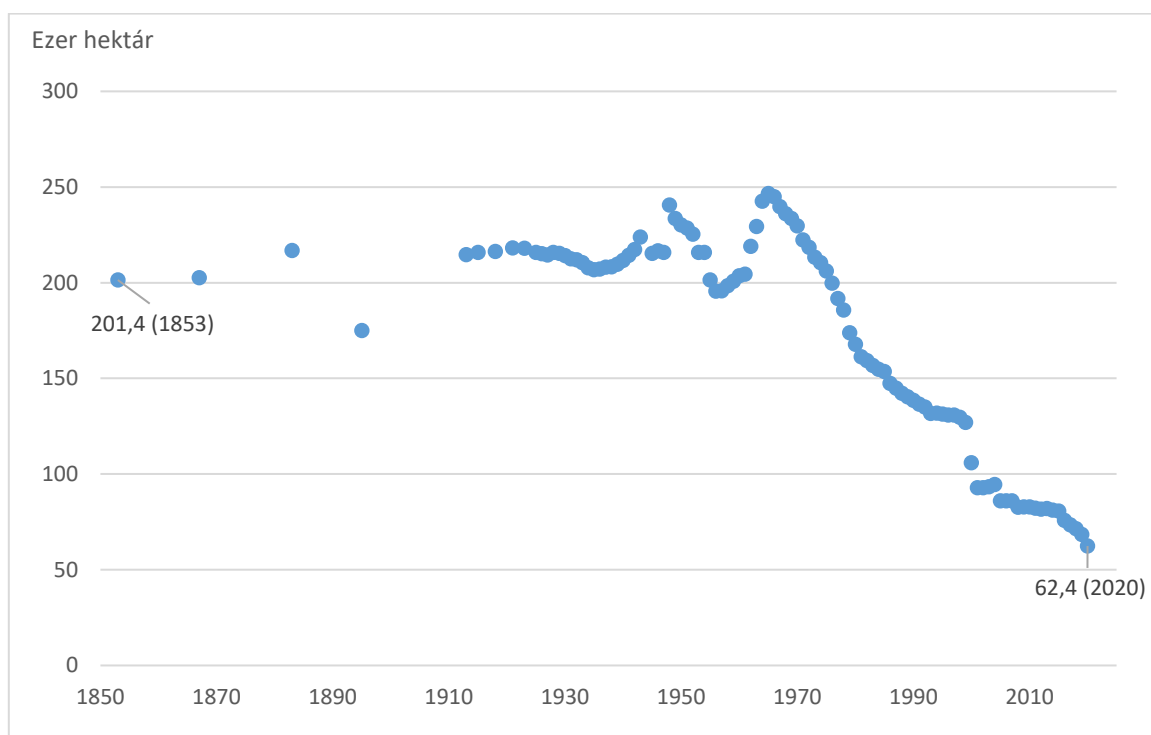
1. A szőlőterület és termésmennyiség alakulása Magyarországon és az Európai Unióban

A magyarországi szőlőültetvények területe folyamatosan csökken, az éves szüretelt mennyiség az elmúlt években 400 és 500 ezer tonna között ingadozott. A jelentős európai termelők közül hazánkban csökkent a legnagyobb mértékben a terület, az EU szőlőtermésének 2 százaléka származik Magyarországról.

A magyarországi szőlőültetvények területe 2020-ban 62 ezer hektár volt. Ez az érték folyamatosan csökken, az ezredfordulón még több, mint 90 ezer hektáron folyt a művelés. A betakarított mennyiség évről-évre ingadozik, az elmúlt években 400 és 500 ezer tonna között alakult.

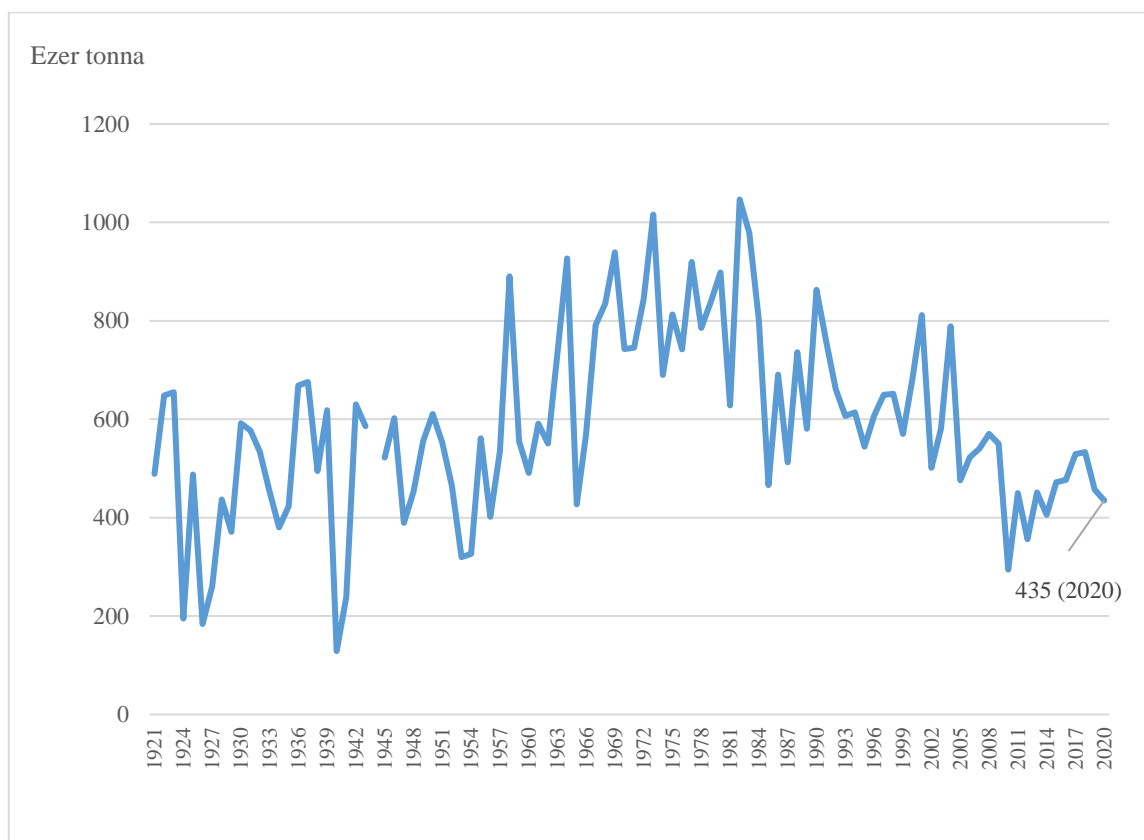
Magyarországon az EU szőlőterületének 2 százaléka található, a spanyol, francia és olasz birtokok együtt az összterület háromnegyedét adták 2020-ban. 2010 óta hazánkban csökkent a legnagyobb mértékben a terület (15 százalékkal), a három nagy súlyt képviselő országban ennél kisebb mértékű volt a visszaesés, Ausztriában pedig közel 6 százalékkal nagyobb területen folyt a művelés, mint 2010-ben.

1. ábra: A teljes szőlőterület alakulása Magyarországon

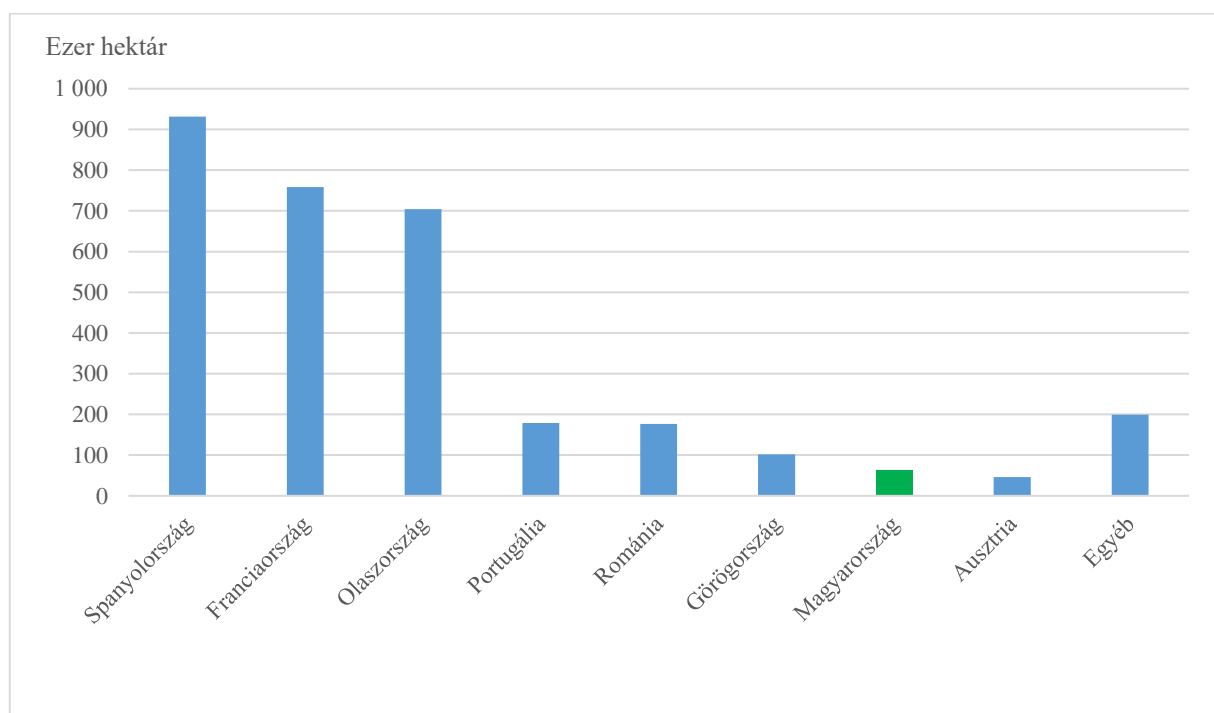
Forrás: KSH

2. ábra: A szőlő betakarított mennyiségének alakulása Magyarországon

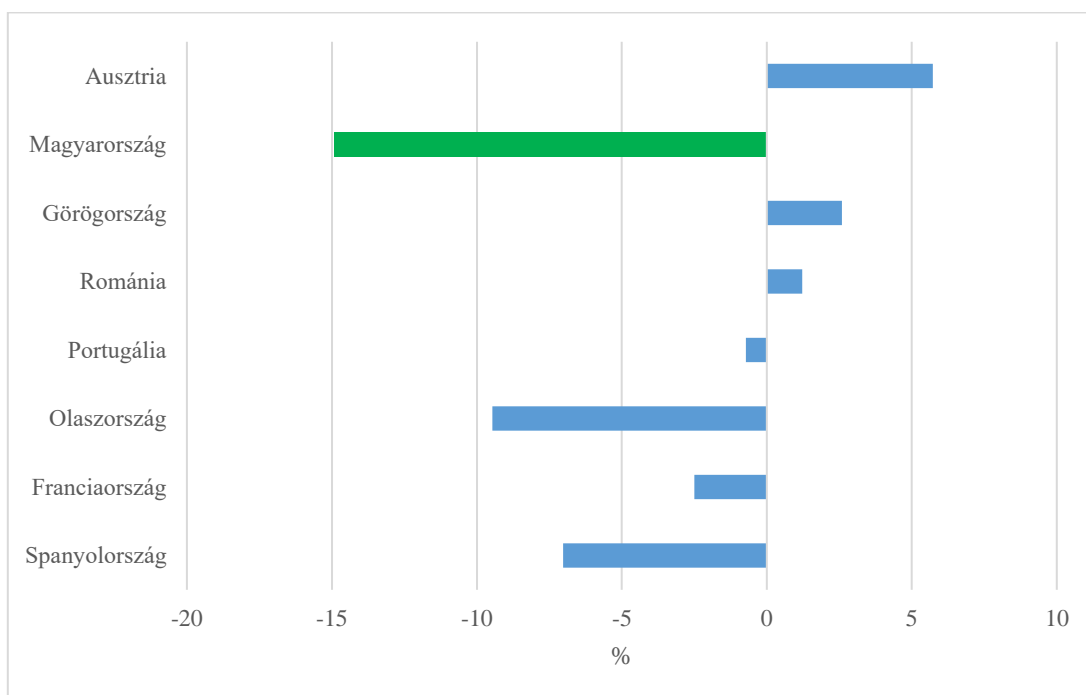
Forrás: KSH

3. ábra: A szőlőterület alakulása az Európai Unióban, 2020

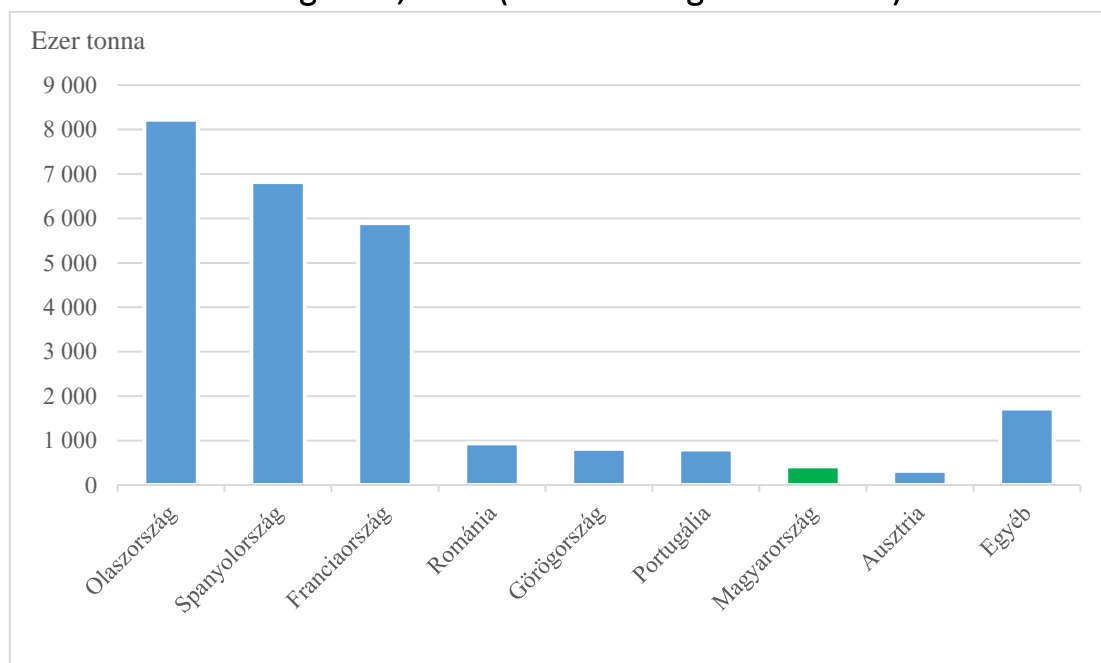
Forrás: Eurostat

4. ábra: A szőlőterület alakulása az Európai Unió fontosabb termelő országaiban (2010=100%)

Forrás: Eurostat

5. ábra: A szőlő betakarított mennyisége az Európai Unió fontosabb termelő országaiban, 2020 (Németország adata nélkül)

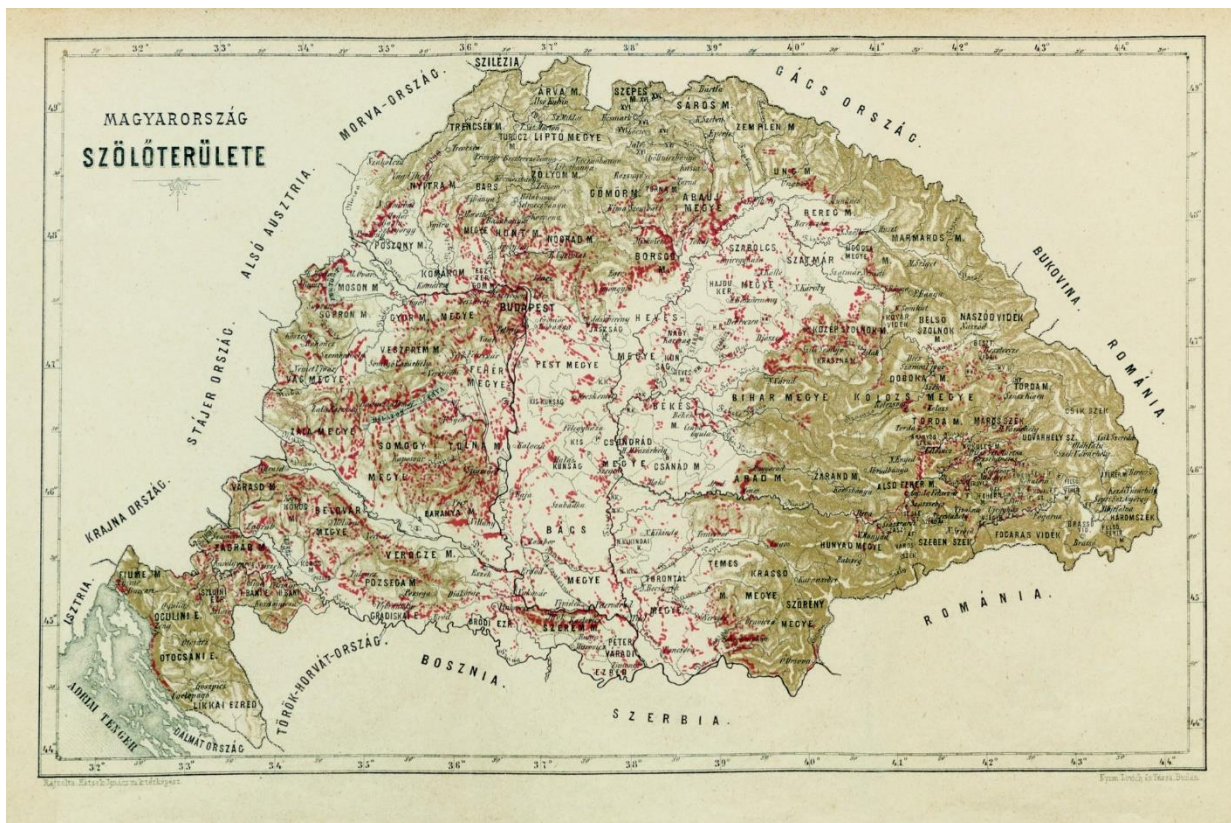
Forrás: Eurostat

2. A magyar borvidékek egyes jellemzői

A 62 ezer hektár hegyközségi terület közel 70 százalékán fehér-, a fennmaradó részen vörösbort adó szőlők találhatók, a legnagyobb területű fajták a Kékfrankos, a Bianca, valamint a Cserzei fűszeres. Az ültetvények kora a Tokaji borvidéken a legmagasabb és a Kunságban a legfiatalabb. A birtokszerkezet elaprózódott, a gazdaságok felének 0,5 hektár alatti az ültetvényterülete.

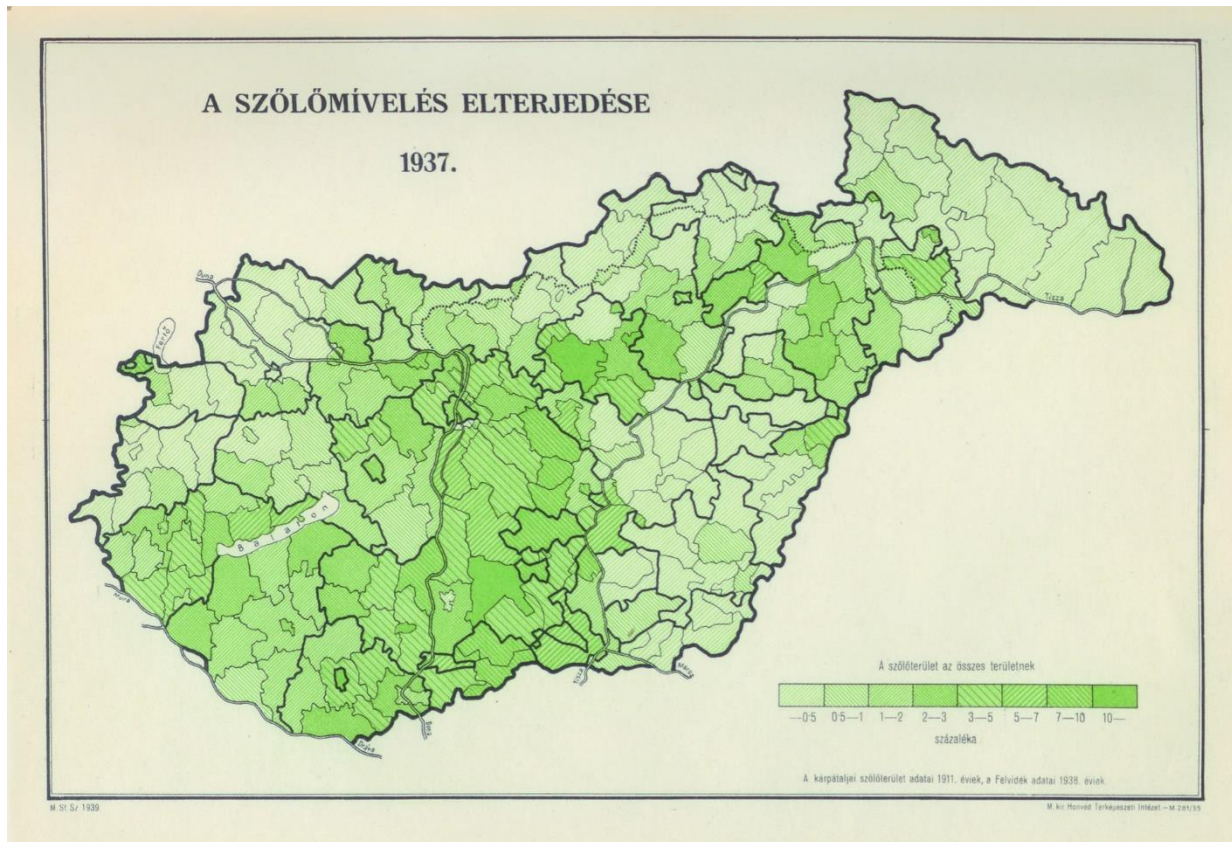
A szőlészeti és borászati tevékenység évszázados múltra tekint vissza Magyarországon. A hazai statisztikai korai művelői is már kiemelten foglalkoztak a terület adatainak feldolgozásával és közreadásával. Keleti Károly, az első állandó, magyar statisztikai szolgálta megteremtője 1875-ben jelentette meg Szőlőszet címmel a kor szőlő és bortermelést jól jellemző munkáját, amelynek egy térképe alább látható.

6. ábra: A magyarországi szőlőterületek alakulása
(1860-1870)

Forrás: Keleti Károly: Szőlőszet. Első rész. Magyarország szőlőszeti statistikája. 1860-1873. Budapest, 1875. – A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár gyűjteményéből

7. ábra: A szőlőművelés 1937. évi elterjedése

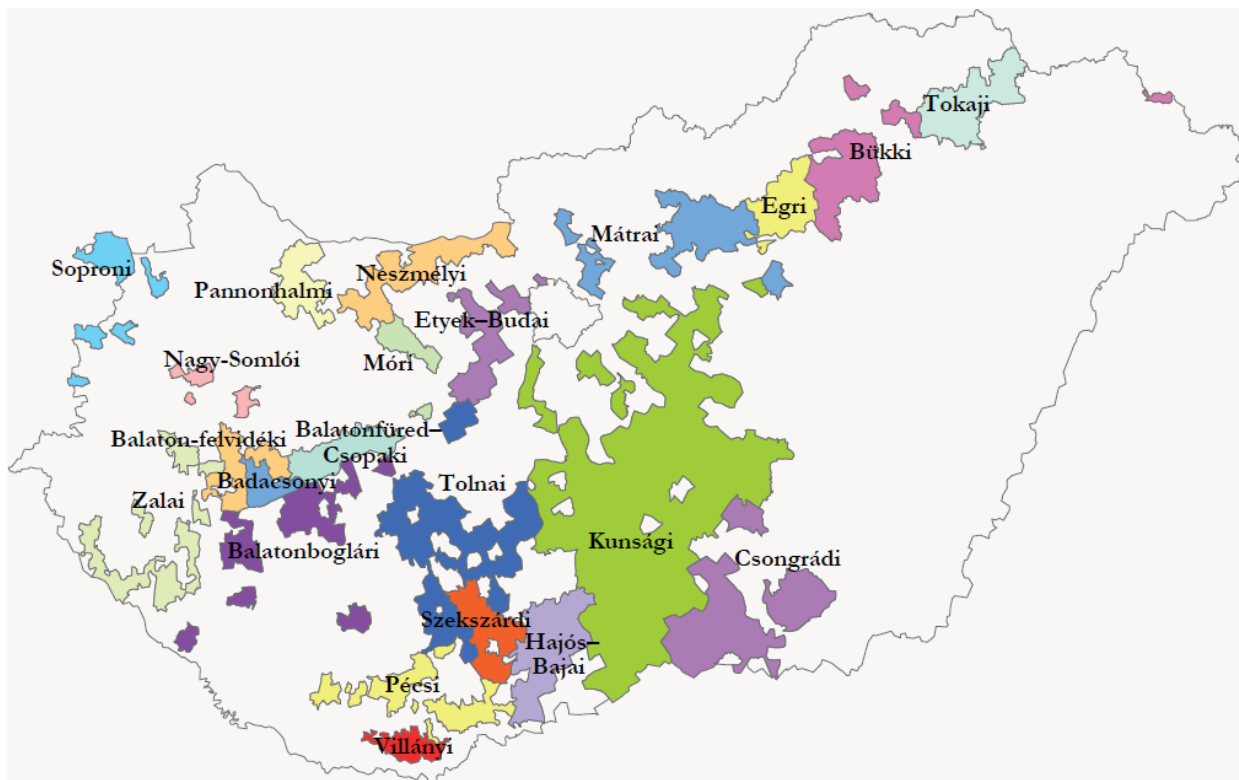
Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár: A számontartott nemzet, Budapest, 2020

A magyarországi 6 borrégió, ezen belül 22 borvidék hegyközségi összes területe 2020-ban 62 ezer hektár volt a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (HNT) nyilvántartása alapján. A terület 70 százalékan fehér-, a többi részen vörösbort adó fajták találhatóak. Legnagyobb területen Kékfrankos (összterület 12 százaléka), Bianca (9 százaléka) és Cserszegi fűszeres (7 százaléka) terem. A Bianca fajtát közel 5700 hektáron, jórészt a Kunsági borvidéken termelik, leginkább asztali borként és házasítások részeként kerül értékesítésre.

Az ültetvények átlagos kora 26 év, azonban a Tokaji borvidéken ez az érték ennél jóval magasabb, 37 év, a Kunsági borvidéken csak 18 év. A hegyközségek által nyilvántartott gazdaságok 84 százalékanak 3 hektár alatti birtoka van, a fél hektárt a gazdaságok fele nem éri el. Ezzel szemben az összterület közel 70 százaléka az 5 hektár feletti birtokokon található, a gazdaságok egytizede tartozik ide. A 2007-től indult szerkezetátalakítási program keretében a jelenlegi terület nagyjából fele, 32 ezer hektár vett részt, aminek elsődleges célja az ültetvények korszerűsítése, ezáltal a versenyképesség javítása.

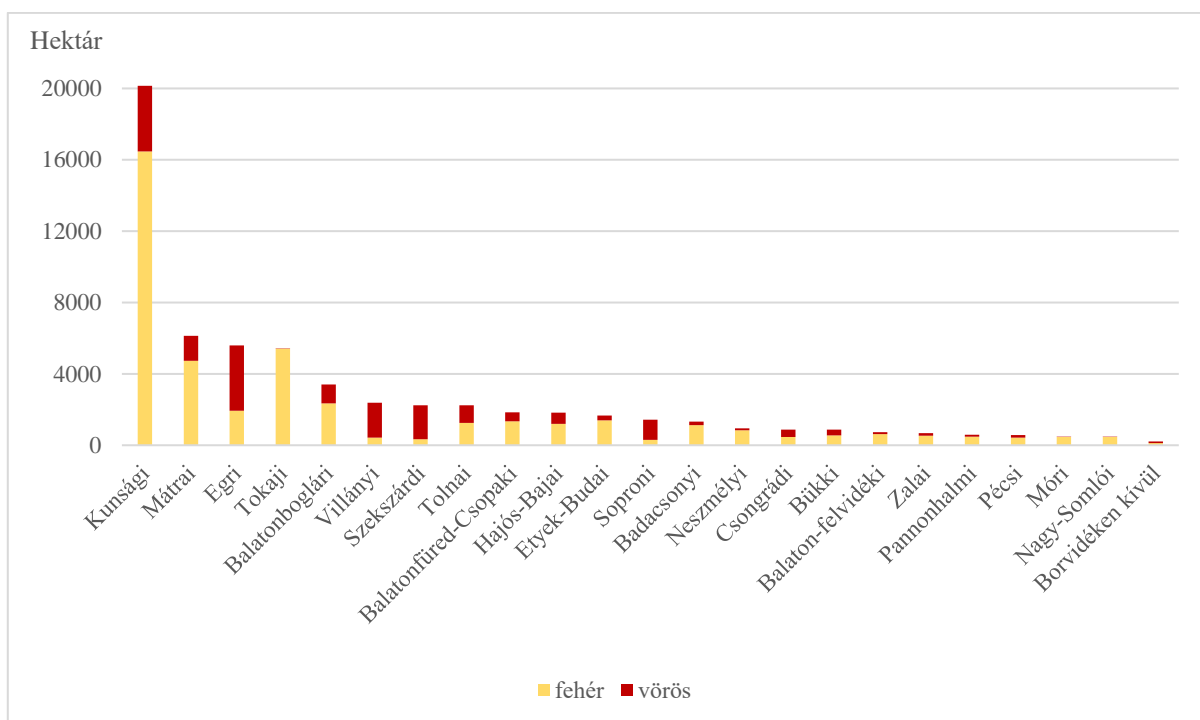

8. ábra: Magyarország borvidékei

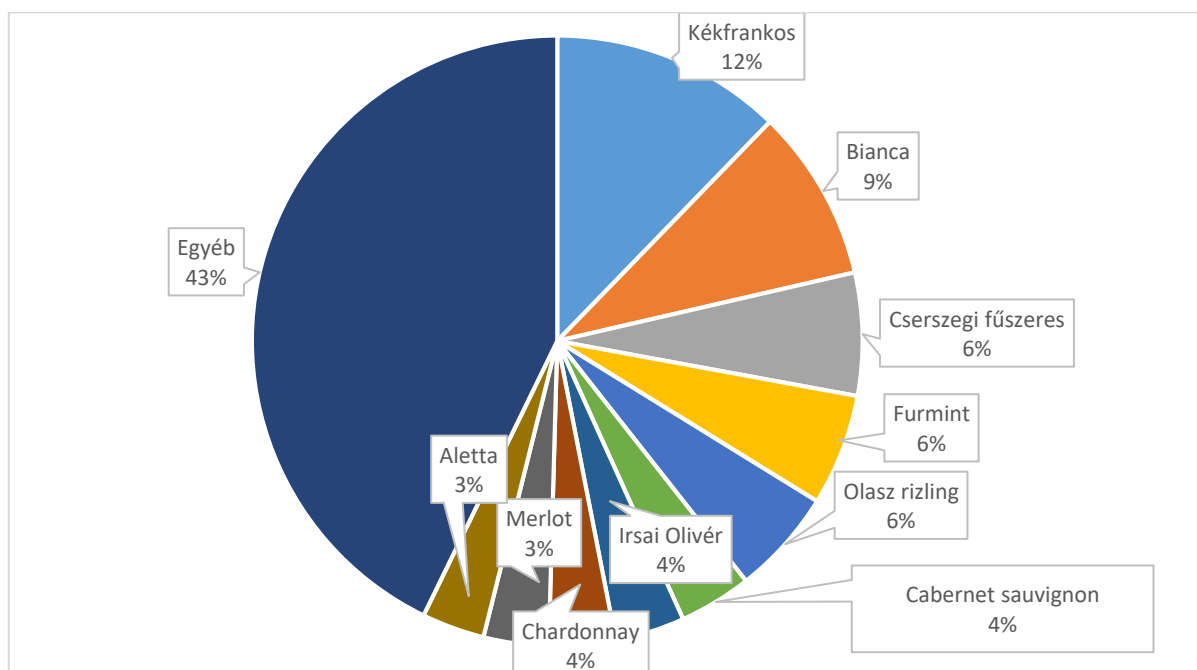
Forrás: KSH

9. ábra: A Hegyközségek Nemzeti Tanácsa által nyilvántartott szőlőterület a szőlőfajták két fő típusa szerint, 2020

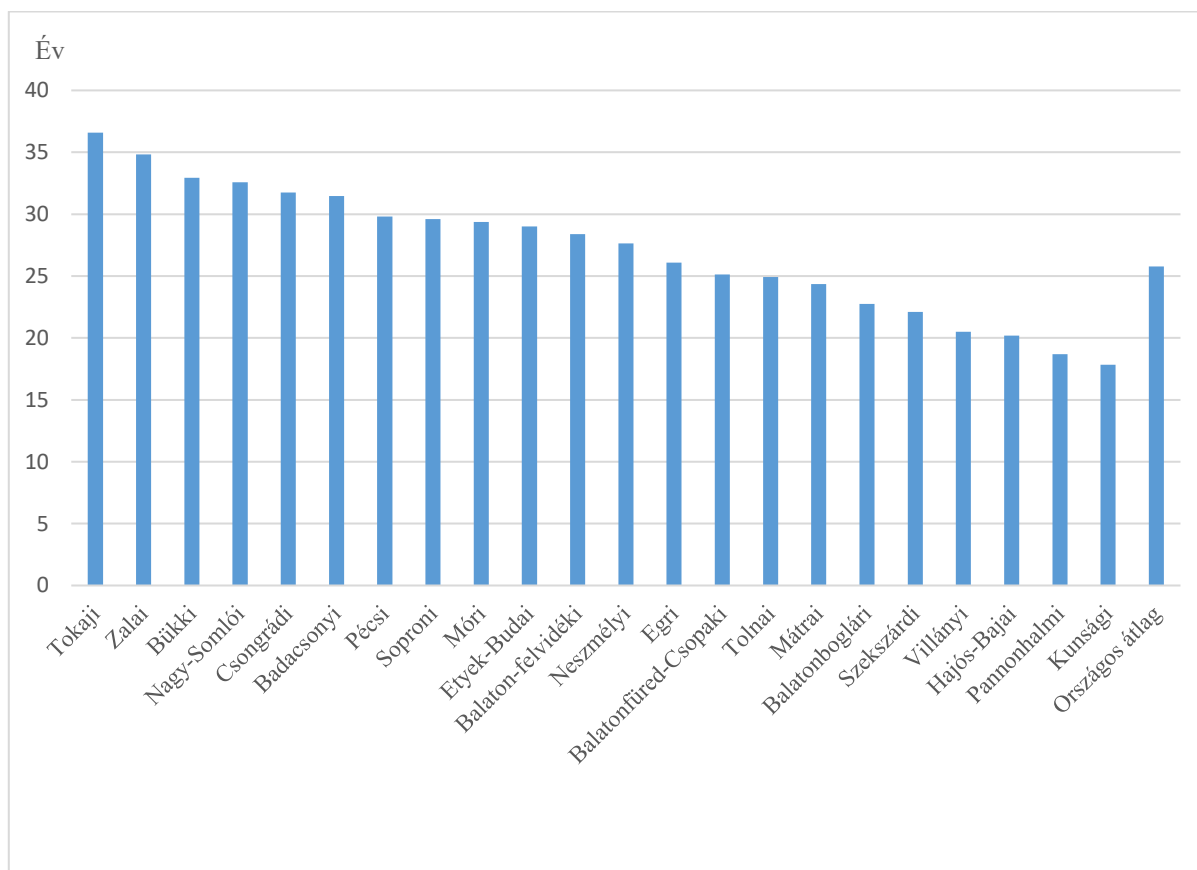
Forrás: KSH

10. ábra: A szőlőfajták részesedése a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa által nyilvántartott szőlőterületből, 2020

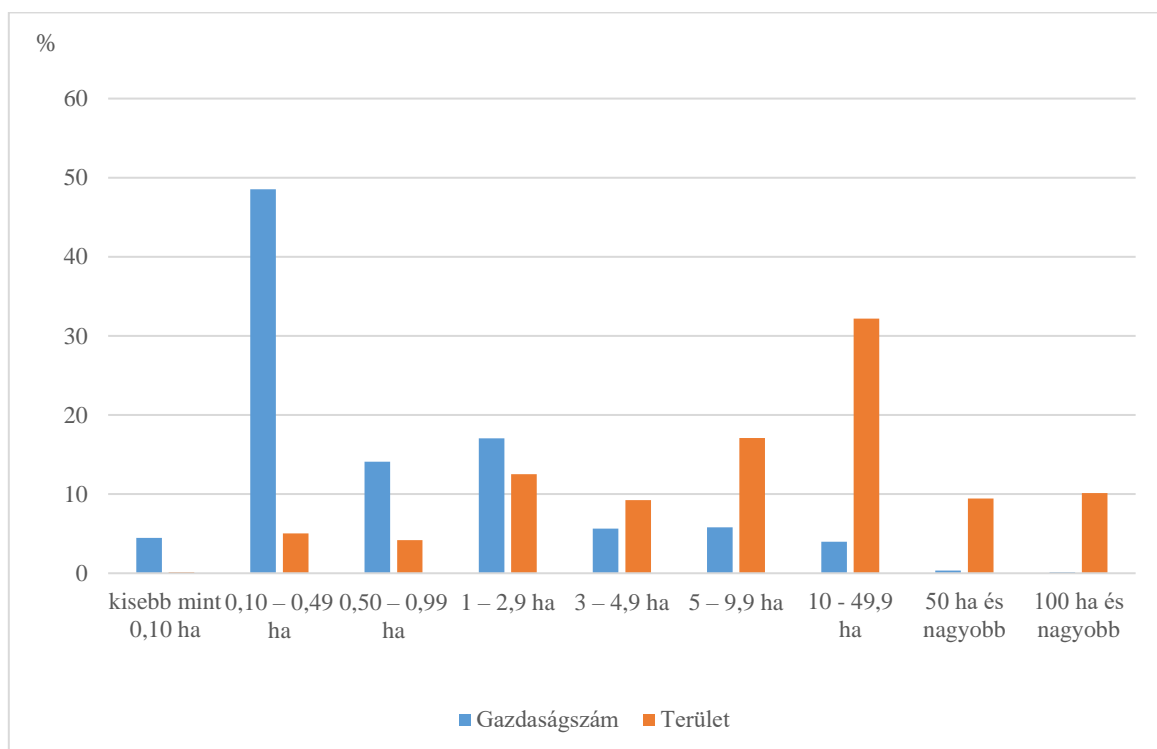
Forrás: KSH

11. ábra: Az ültetvények átlagos kora borvidékek szerint, 2020

Forrás: KSH

12. ábra: A gazdaságok számának és az ültetvények méretének megoszlása ültetvény nagyságkategóriák szerint, 2020

Forrás: KSH

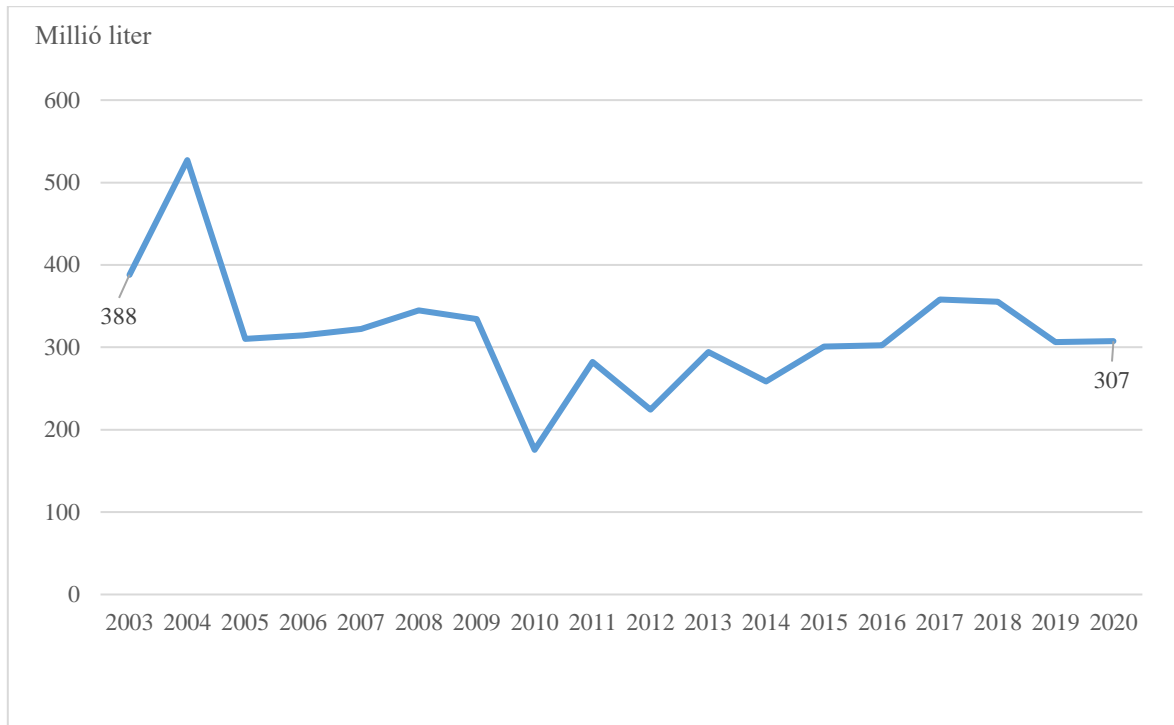
3. Bortermelés Magyarországon és a világban

A hazai bortermelés az elmúlt években évi 300 és 350 millió liter között alakult. Ezzel az EU hatodik legnagyobb termelője Magyarország, a közösség teljes mennyiségének 2 százalékával. A világ első 15 termelője között is szerepel Magyarország. A három nagy európai termelő a világ bortermelésének felét adja.

A magyar bortermelés az ültetvények területének csökkenése ellenére az elmúlt években viszonylag stabil volt, 300 és 350 millió liter körül alakult. Ezzel az EU hatodik legnagyobb termelője hazánk, de a világ 15 legnagyobb termelője közé is bekerült. A három nagy európai termelő adja a világ bortermelésének felét, az EU-s súlyuk pedig ennél jóval nagyobb, 85 százalékos. Németország és Portugália kibocsátása is jelentős.

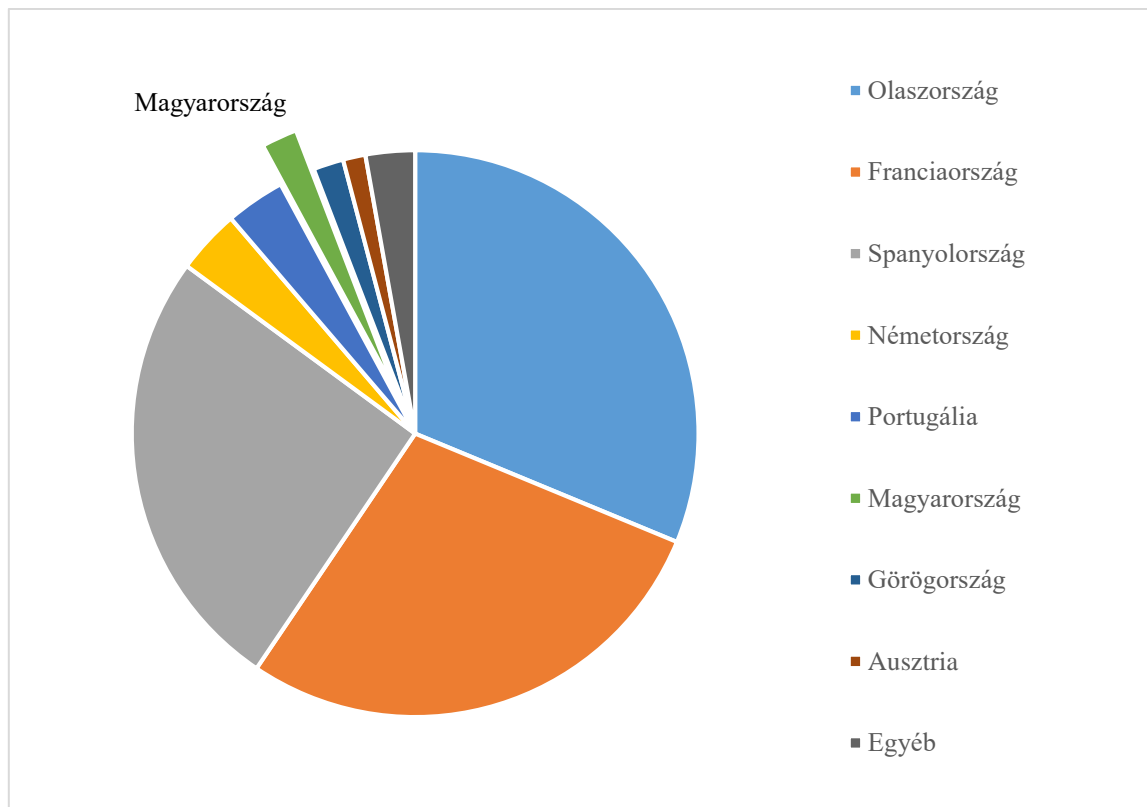
Európán kívül az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Argentína, Chile és Ausztrália szerepe meghatározó.

13. ábra: A bortermelés alakulása Magyarországon

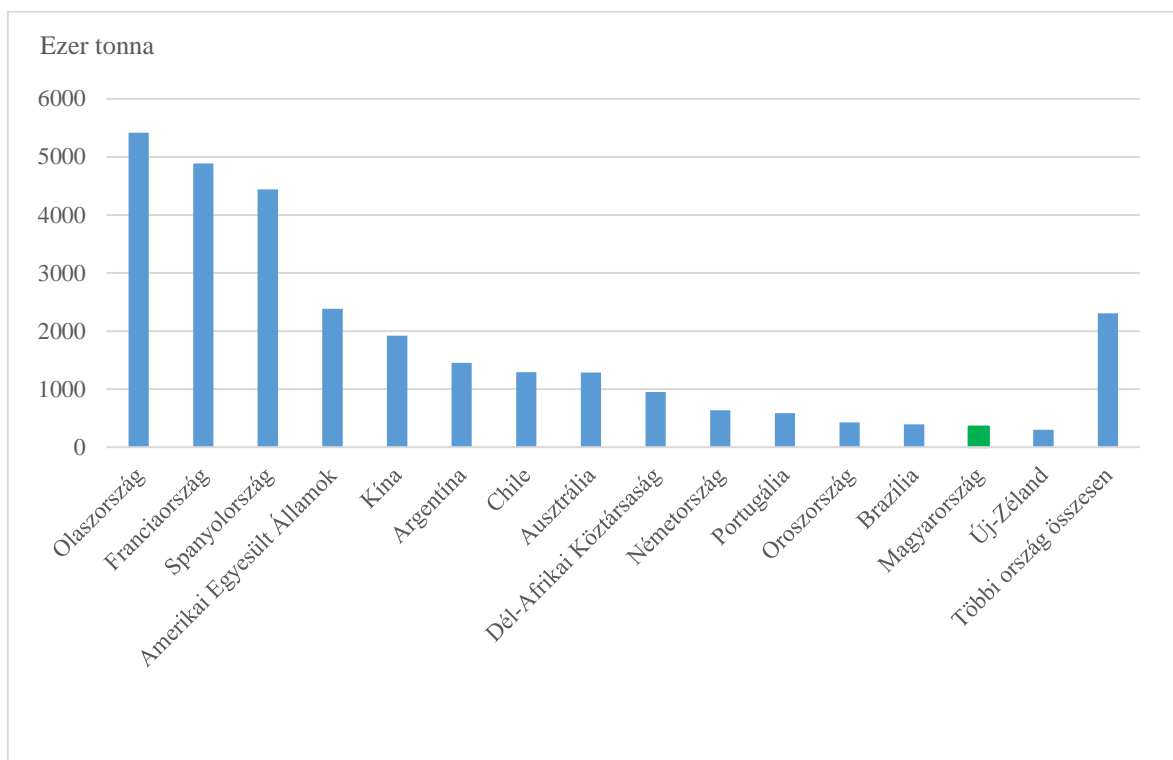
Forrás: KSH

14. ábra: Bortermelés az Európai Unióban, 2018

Forrás: FAO

15. ábra: A 15 legnagyobb bortermelő ország termelése, 2018

Forrás: FAO

4. Külkereskedelem

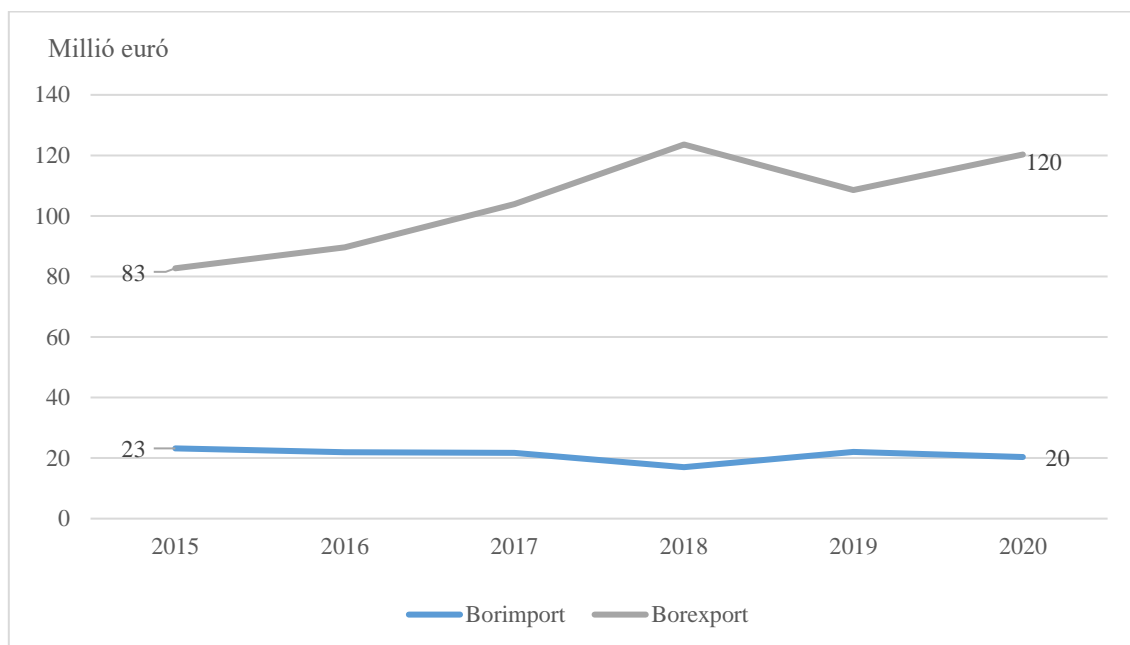
A magyar borexport értékben és volumenben is emelkedő trendet mutat, nemzetgazdasági súlya azonban rendkívül alacsony. Az import értékét tekintve viszonylag stabil, mennyisége pedig csökkent az elmúlt években. Kivételünk fő fogadó országai Szlovákia, Németország, az Egyesült Királyság és Csehország. Összetételét tekintve az export több mint felét az alacsony egységárú, tartályban szállított bor teszi ki, míg az import háromnegyede drágább, palackos bor. EU-s összevetésben a második legalacsonyabb árat a magyar borért fizetik.

A magyar borexport összességében emelkedő pályán volt az elmúlt években, értéke 2020-ban 120 millió euró volt, a teljes hazai termékexport 0,1százaléka. A fő célországok Szlovákia, Németország, az Egyesült Királyság és Csehország, a kivitel hattizede ide érkezik. Az import jóval kisebb volumenű és értékű, 20 millió euró volt 2020-ban. Koncentrált a behozatal, az Olaszországból, Franciaországból és Németországból bejövő bor értéke az import háromnegyedét teszi ki.

Összetételét tekintve jelentős az eltérés az export és az import között. Amíg a kivitel több mint fele az alacsony egységárú, tartályban szállított bor teszi ki, addig hazánkba jórészt drágább, palackos borok érkeznek. Az export átlagárak nem érték el az 1 eurót 2020-ban, míg az importé 2,6 euró volt literenként. EU-s összevetésben

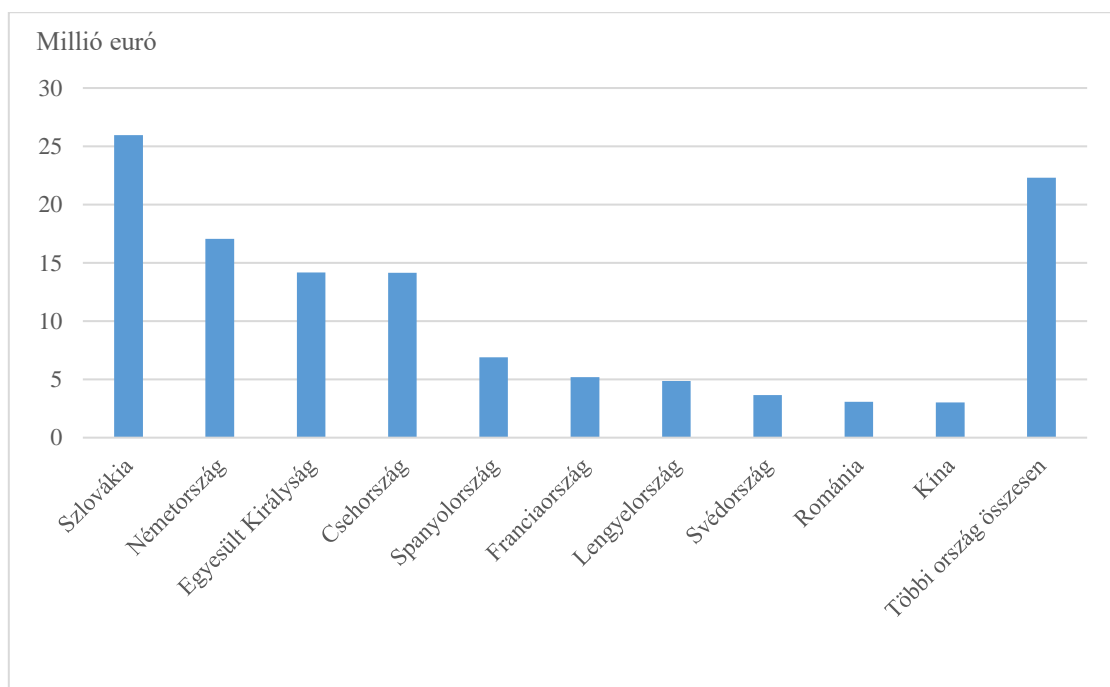
csak Szlovákia átlagára alacsonyabb, mint a hazai exportár. Ausztria átlagosan háromszor, Csehország ötször, Franciaország több mint hatszor drágábban tudja értékesíteni a külpiacokon a bort.

16. ábra: A bor-külkereskedelem alakulása Magyarországon

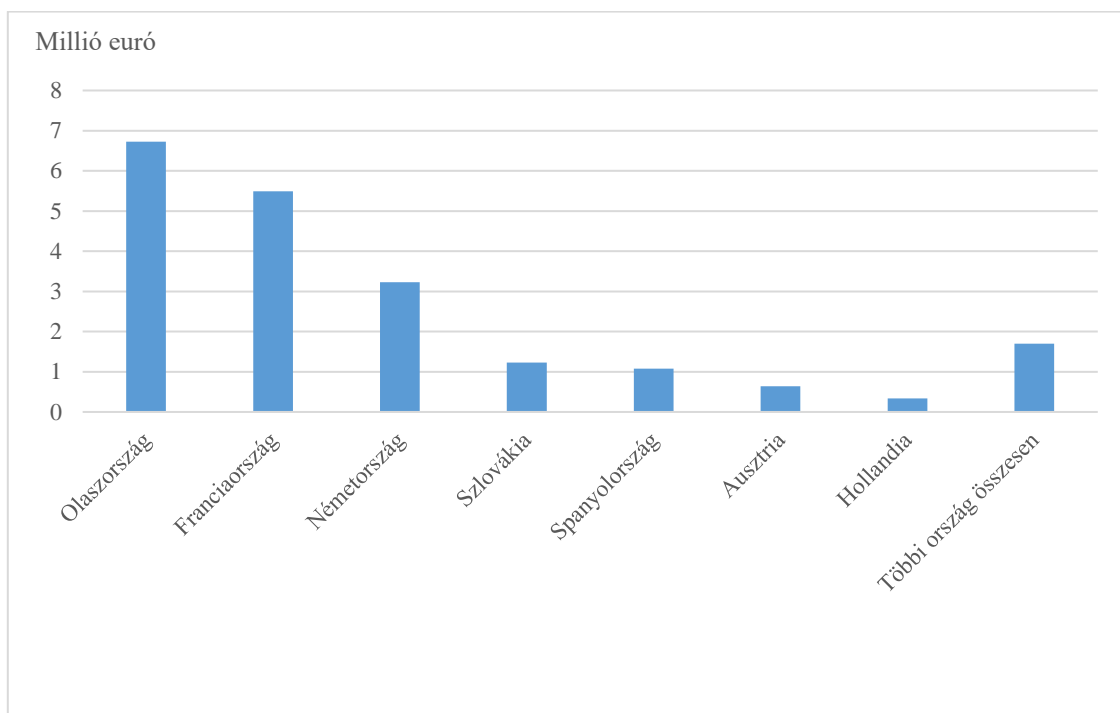
Forrás: KSH

17. ábra: A magyar borkivitel értéke a fő fogadó országok szerint, 2020

Forrás: KSH

18. ábra: A magyar borbehozatal értéke a fő feladó országok szerint, 2020

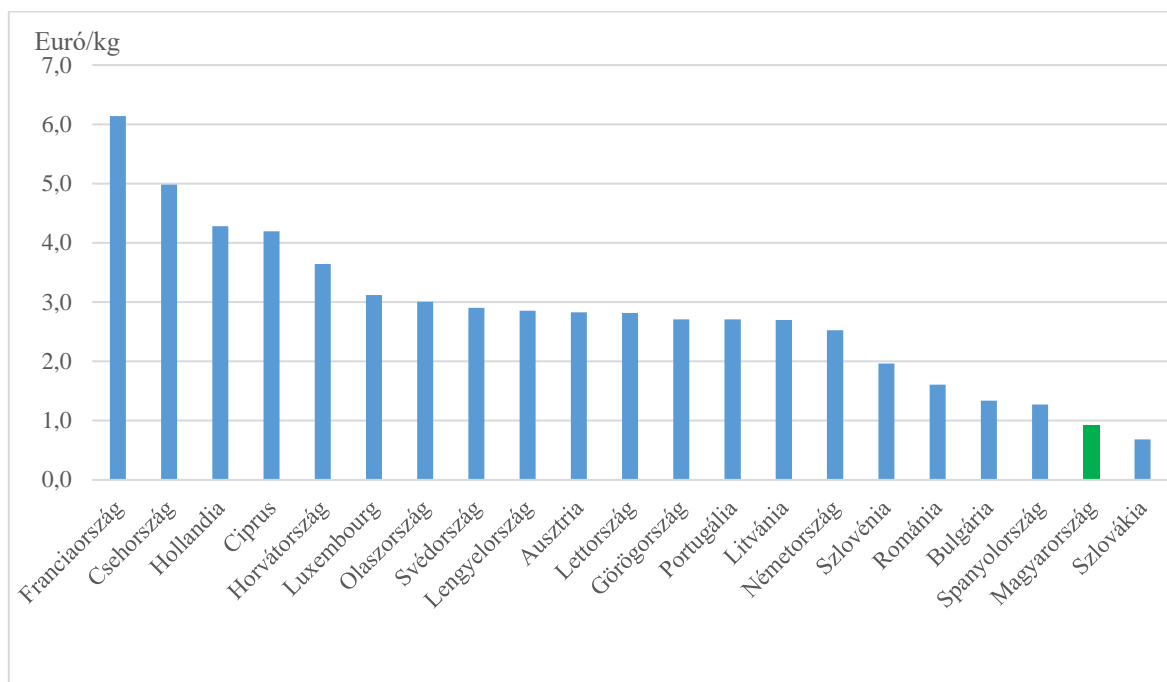
Forrás: KSH

1. táblázat: A magyar borexport és -import átlagárai és összetétele, 2020

	Export		Import	
	Átlagár (euró/liter)	Részesedés (%)	Átlagár (euró/liter)	Részesedés (%)
Bor friss szőlőből, szőlőmust összesen	0,9	100,0	2,6	100,0
Ebből:				
Pezsgőbor friss szőlőből	2,5	1,9	7,3	13,4
Bor friss szőlőből, legfeljebb 2 l-es palackban	1,2	33,1	1,8	71,5
Más bor friss szőlőből, 2 l-nél nagyobb tartályban	0,5	55,6	1,1	3,4

Forrás: KSH

19. ábra: Az Európai Unió országainak borexport átlagárai, 2020

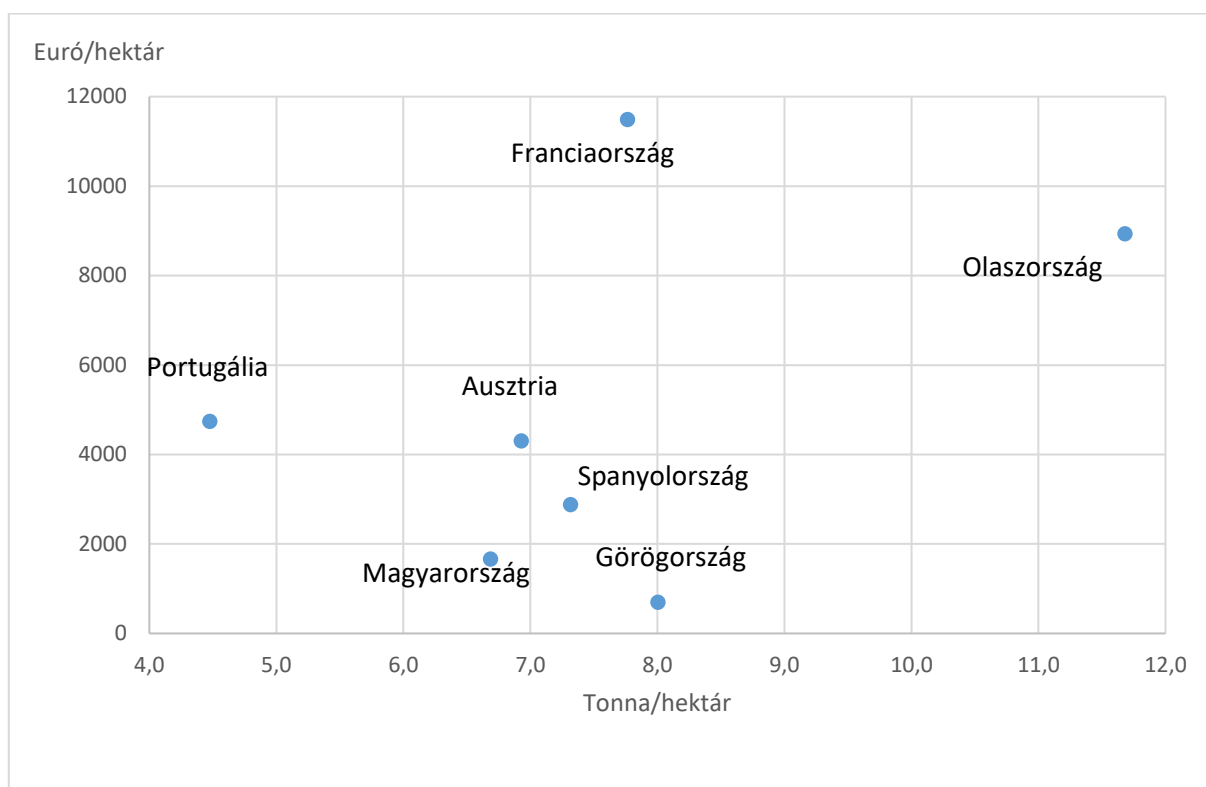

Forrás: Eurostat

A külkereskedelmi árbevételt és a termésátlagokat együtt vizsgálva megállapítható, hogy míg Olaszország magas hozamok mellett a termőterületre vetítve magas külkereskedelmi árakat is realizál, addig Magyarországon az alacsony termésátlag, alacsony árral párosul. Franciaország Magyarországgal szinte azonos termésátlaggal, viszont magas minőségben szinte hatszoros árbevételt ér el hazánkhoz viszonyítva. Ausztria esetében is hasonló a helyzet termésátlagot tekintve, viszont több mint a kétszerese az árbevétel hektáronként Magyarországhoz viszonyítva. Az olaszok intenzíven termelnek és drágán adják el a bort. A portugálok alacsony termésátlaggal, magas minőségben, drágán értékesítenek. A görögök magas termésátlaggal, alacsony értékesítés mellett a tömegtermelésre töreksznek.

20. ábra: A szőlő termésátlaga és a bor fajlagos külkereskedelmi árbevétele, 2020

Forrás: Eurostat

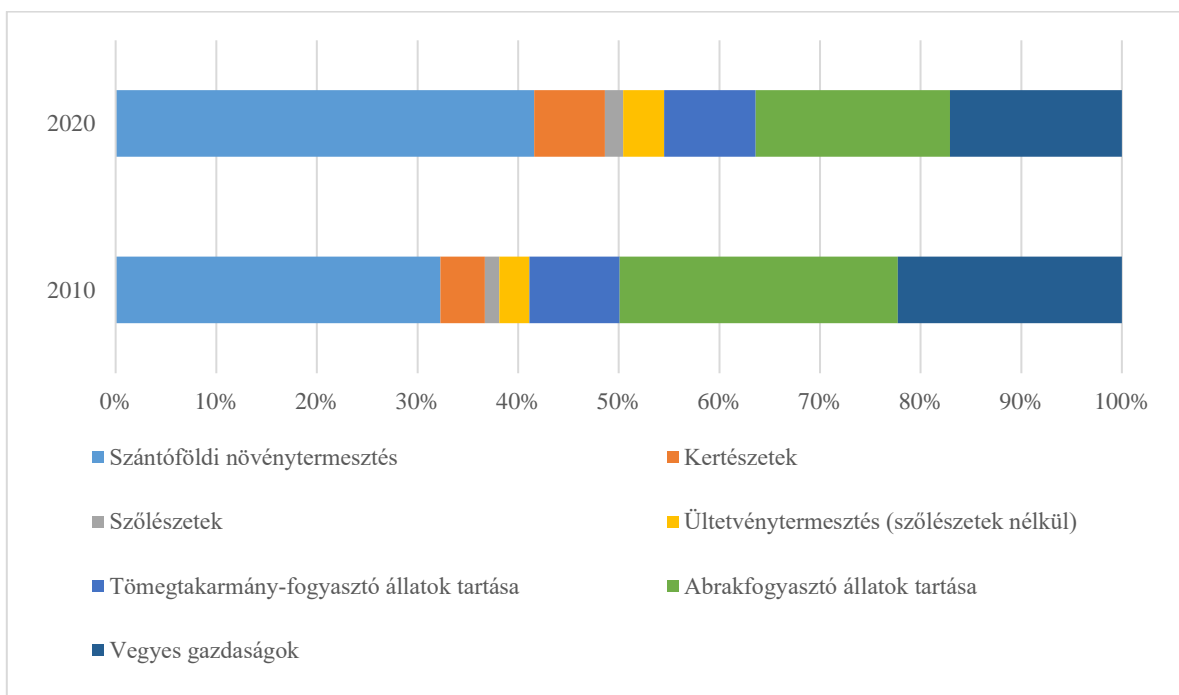
5. Szőlőtermelő gazdaságok jellemzői

Magyarországon közel 20 ezer szakosodott szőlőtermesztő gazdaság volt 2020-ban. Számuk negyedével csökkent 2010 és 2020 között. Súlyuk a teljes agrárgazdaságon belül alacsony, de munkaerő-ráfordításuk fajlagosan magas.

A 2020. évi Agrárcenzus alapján közel 20 ezer szakosodott szőlőtermesztő gazdaságot azonosítottak. Számuk 2010 óta negyedével csökkent. A teljes agrárgazdaságra a specializáció fokozódása volt jellemző az elmúlt években. Egyre kevesebb a vegyesgazdaság, a specializáltak aránya jelentősen nőtt. Elsősorban a szántóföldi növénytermesztők és a kertészek súlya emelkedett, de általában az ültetvénytermesztők és ezen belül a szőlészetek aránya is magasabb volt a teljes termelési érték megoszlása alapján. A szőlészetek súlya így is 2 százalék alatti volt.

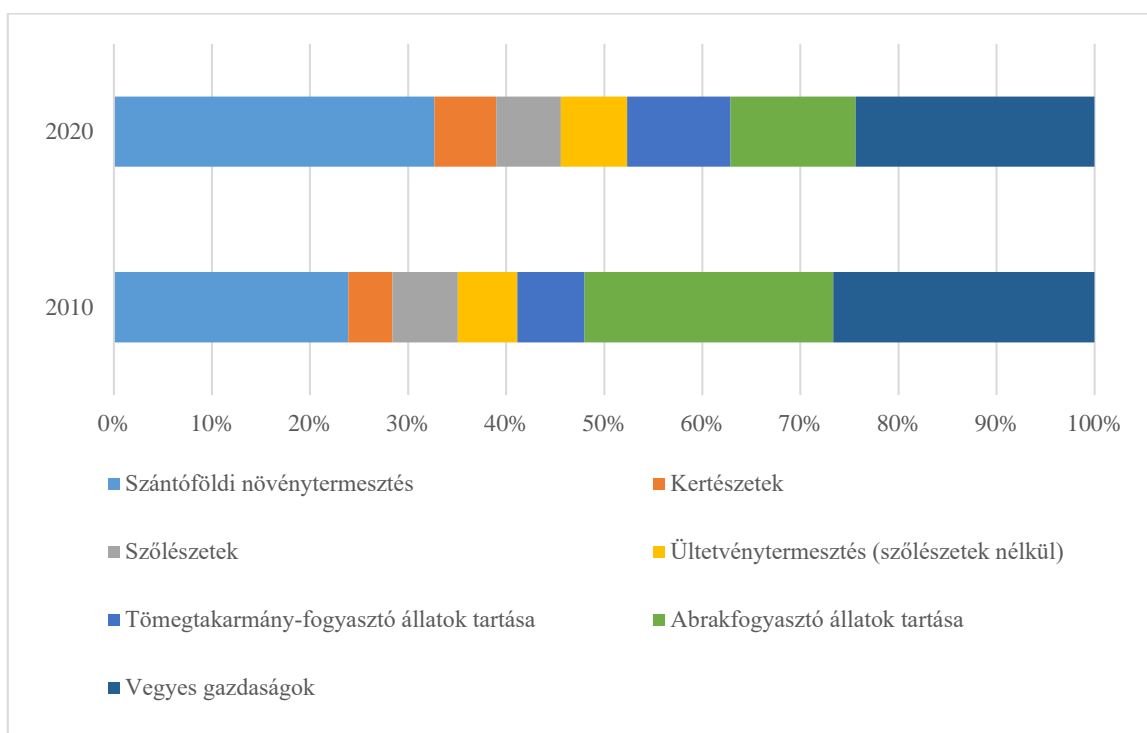
Munkaerőráfordításuk a magasabb élőmunkaigény miatt azonban átlagon felüli, a gazdasági súlyuknál jóval nagyobb arányban vesznek igénybe munkaerőt. A teljes agrárgazdaság éves munkaerőegységre átszámított ráfordításának 6,6%-a a szakosodott szőlészetekben realizálódott.

21. ábra: Az agrárgazdaságok termelési értékének megoszlása specializáció szerint

Forrás: KSH

22. ábra: Az agrárgazdaságok munkaerő-ráfordításának megoszlása specializáció szerint

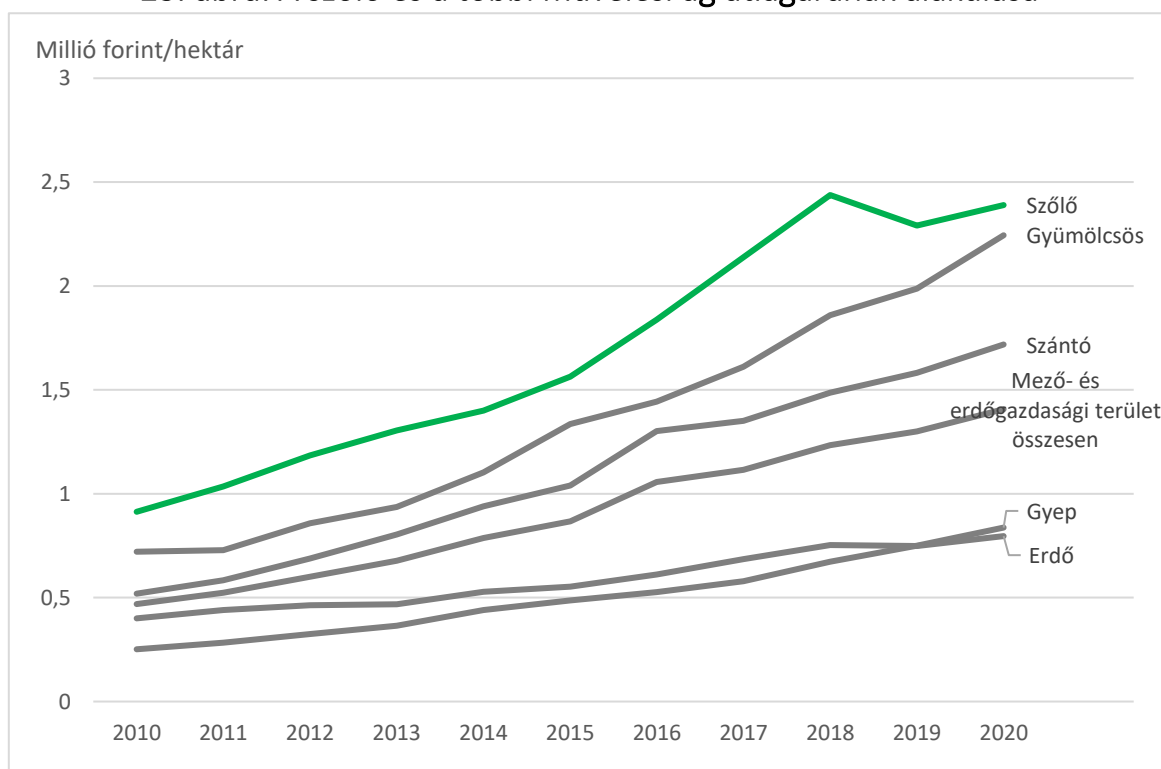
Forrás: KSH

6. A mezőgazdasági földárak alakulása

A szőlőterületek átlagos eladási ára 2020-ban megközelítette a 2,4 millió forintot hektáronként. A legdrágább művelési ágban az ár növekedés a többihez hasonlóan lényegében folyamatos volt az elmúlt években, 2020-ban az emelkedés mértéke elmaradt az átlagtól.

2020-ban a mező- és erdőgazdasági területek ára átlagosan 8,2 százalékkal haladta meg az egy évvel ezelőttit, értéke 1,4 millió forint volt. A legdrágább hektáronkénti árat a szőlő művelési ágú területekért kellett fizetni, átlagosan 2,4 millió forintot. A drágulás minden művelési ágra vonatkozóan folyamatos volt az elmúlt éveket vizsgálva.

23. ábra: A szőlő és a többi művelési ág átlagárának alakulása

Forrás: KSH

7. Borfogyasztás

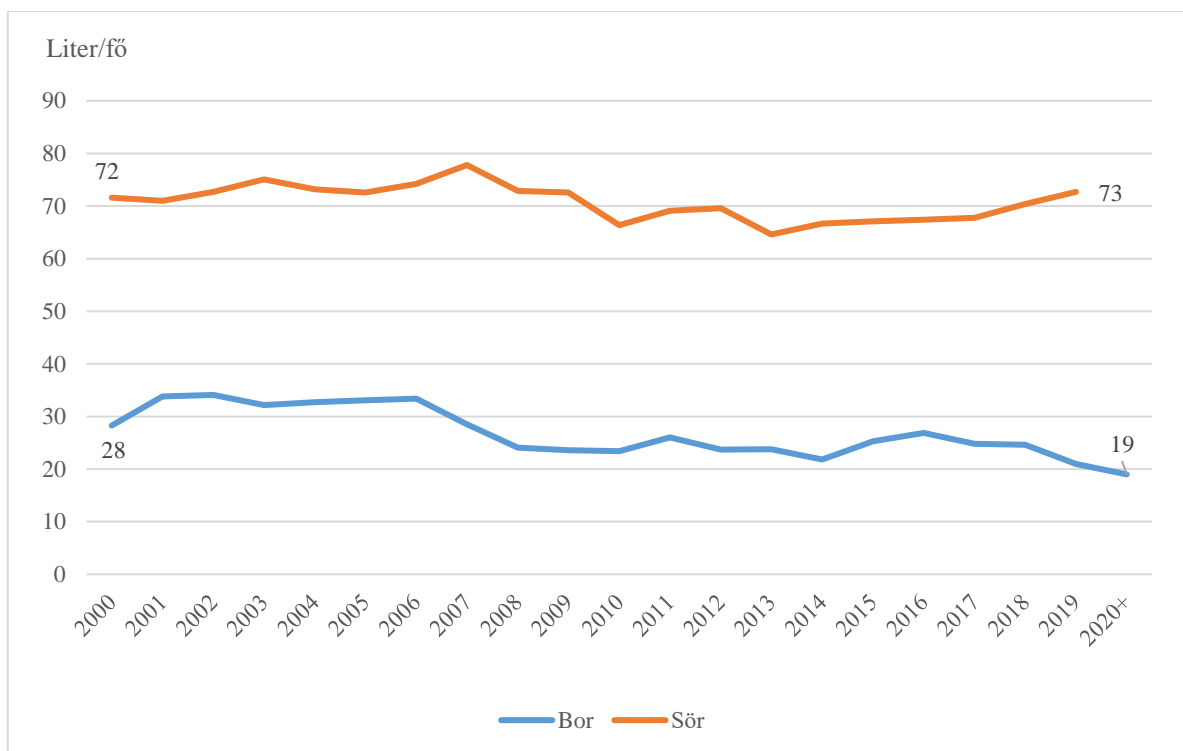
A hazai borfogyasztás az Európai Unióban az első 10 között van az egy főre jutó mennyiség alapján. Az elmúlt években összességében nem változott jelentősen, hosszabb távon csökkenő tendencia figyelhető meg. A globális fogyasztás 2018-ban és 2019-ben is mérséklődött, és a COVID járvány miatt 2020-ban fokozódott a csökkenés.

2020-ban a hazai borfogyasztás becsült egy főre jutó értéke 19 liter volt, csökkent az előző évihez képest és hosszabb távon is alacsonynak számít. Az ezredforduló

után, 2002-ben volt a legmagasabb a borfogyasztás, 34 liter/fő. A 2018-as érték alapján az EU első 10 borfogyasztó országa közé tartozik Magyarország, az egy főre jutó mennyiség 5 literrel meghaladta az EU-28 átlagát. Az import a teljes felhasználás 5,4 százalékát tette ki.

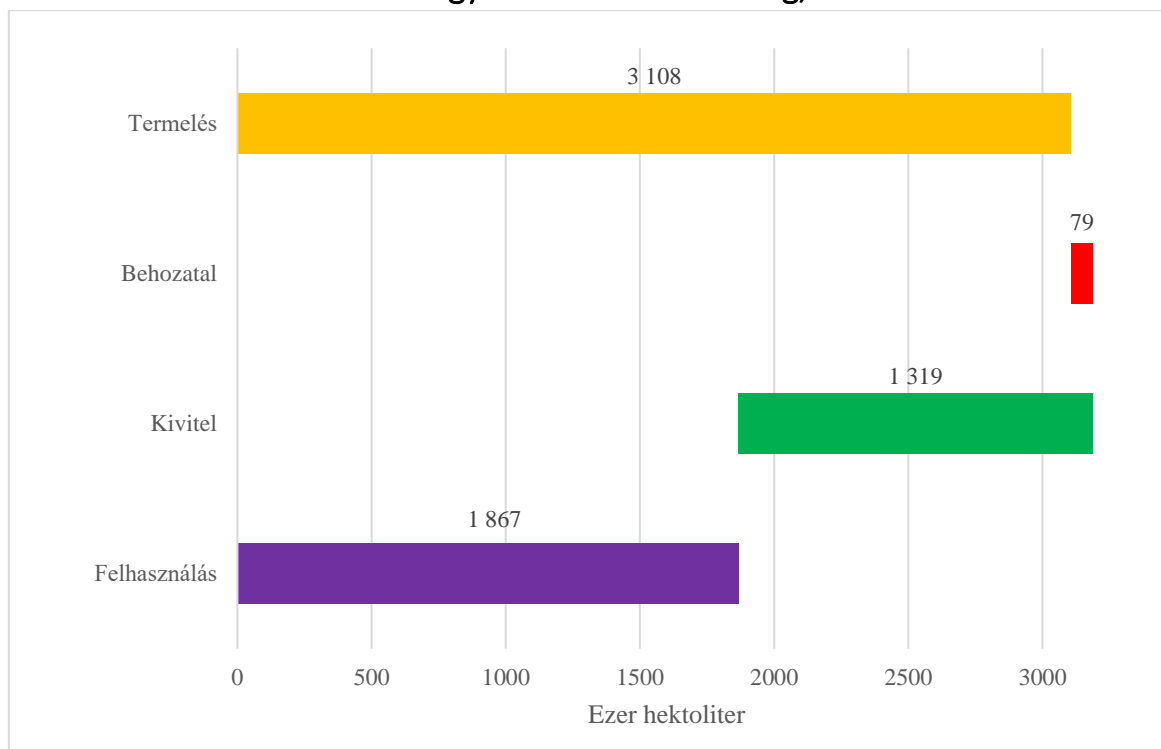
A borral ellentétben a sörfogyasztásban növekvő tendencia érvényesült az elmúlt években. A sör esetében ráadásul sokkal magasabb, 25 százalékos az importarány. A világ teljes borfogyasztása a becslések szerint 2020-ban 234 millió hektoliter volt. Az utóbbi években megfigyelhető csökkenést a COVID járvány felerősítette.

24. ábra: A bor- és sörfogyasztás alakulása Magyarországon

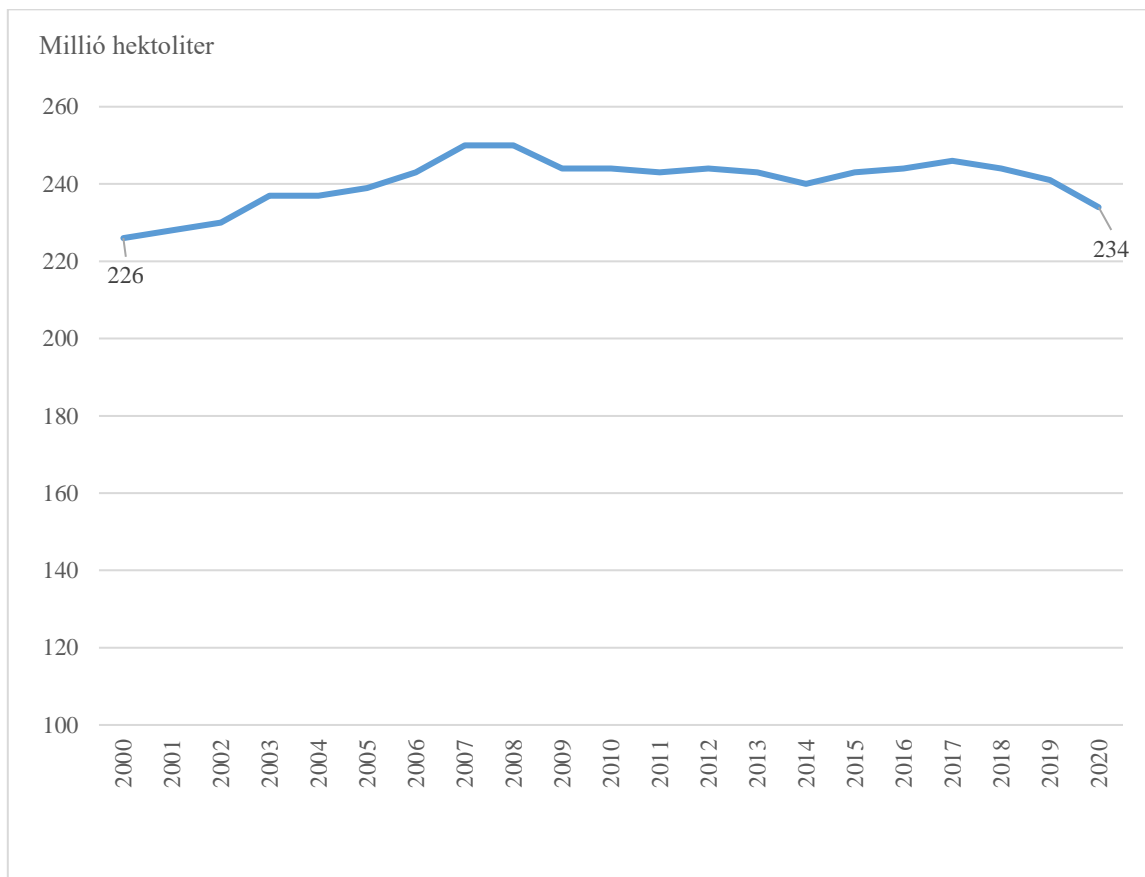
+: A 2020. évi adat becslült.

25. ábra: Egyszerűsített bormérleg, 2020

Forrás: KSH, becslés

26. ábra: A világ borfogyasztásának alakulása

Forrás: International Organisation of Vine and Wine